

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Бондаренко В.І.

Донбаський державний педагогічний університет

У статті описано педагогічну технологію формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій у педагогічному університеті, принципи, на яких вона ґрунтується, представлені етапи технології (інформаційний, автогностичний, стратегічний, діяльнісний, випробувальний та рефлексивний) та умови ефективності роботи на кожному етапі.

Ключові слова: професійний імідж, майбутній вчитель технологій, педагогічна технологія, формування професійного іміджу, педагогічний університет.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Зростаюча потреба суспільства у кваліфікованих педагогічних кадрах висунула на перше місце завдання підвищення якості підготовки випускників вищої професійної школи, виховання нового типу вчителя-професіонала, мобільного, який володіє певними конкурентними перевагами, здатного знайти і реалізувати себе в професії. Конкурентоспроможність і мобільність випускників вищих педагогічних навчальних закладів підвищується за рахунок самопрезентації свого позитивного професійного образу, ефективного формування Я-концепції фахівця і професійного іміджу. Майбутні вчителі мають усвідомити з першого року навчання, що їхні професійні успіхи, кар'єрне зростання, особистісна самореалізація залежать тільки від їхніх власних зусиль та професійної компетентності.

Впровадження нових технологій, зростання обсягу та глибини наукового знання, невпинне розширення та оновлення науково-професійної інформації освітньої галузі «Технології» ставить нові завдання перед педагогічними вищими навчальними закладами. Суспільний ідеал вчителя нерозривно пов'язаний із формуванням педагогом власного позитивного іміджу, який є частиною професійної компетентності та суттєвим показником індивідуальної педагогічної майстерності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. В останні десятиліття у психолого-педагогічній літературі намітився значний інтерес до питань, пов'язаних з формуванням іміджу, оскільки в педагогічному розумінні поняття імідж тісно переплітається з проблемами виховання, навчання, формування гармонійно розвиненої особистості, а також особистісного і професійного самовдосконалення. Дослідженню проблем формування професійного іміджу свої роботи присвятили Ю. В. Андрєєва, А. А. Бірюкова, В. А. Жебіт, М. А. Єлагін, О. В. Ємельянова, Н. А. Тарасенко, О. Л. Пікулева та ін. Найчастіше дослідники аналізують сутність, складові професійного іміджу менеджерів, бізнесменів та політиків, надаючи рекомендації з його формування. Професійний імідж фахівців педагогічної галузі досліджували Л. П. Іноземцева, А. А. Калюжний, О. Ю. Камишева, Л. П. Качалова, О. О. Ковальова, І. В. Размолдчикова, М. А. Сперанська-Скарга, Н. А. Тарасенко, О. А. Ткаченко, В. Н. Черепанова, О. В. Щербакіна та ін.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблеми формування професійного іміджу педагогів досить широко висвітлені у наукових працях зарубіжних та вітчизняних вчених. Втім, методоло-

гічні засади формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій майже зовсім залишилися поза увагою ґрунтовних педагогічних досліджень.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті – представити основні етапи педагогічної технології формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Виходячи з аналізу досліджень різних аспектів професійного іміджу, а також урахування особливостей роботи вчителя технологій, під професійним іміджем вчителя технологій ми розуміємо цілісний образ вчителя, цілеспрямовано сформований у свідомості учнів, батьків, пересічних громадян – які проводять вільний час з родиною у «платформах ініціатив» для реалізації своїх творчих здібностей, та колег з метою підвищення ефективності педагогічної та соціальної взаємодії що спрямовано на підвищення престижності професії вчителя технологій.

Урахування закономірностей процесу формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій передбачає побудову його науково-обґрунтованої технології, тобто організаційно-методичний інструментарій – методи, форми, засоби, певну послідовність дій, а також матеріально-технічні засоби (навчальні та наочні посібники, технологічні пристрої тощо), що використовуються для досягнення наміченого педагогічного результату. Педагогічна технологія, на думку В. П. Давидова, перетворює педагогіку в більш «точну» науку, а педагогічну практику робить чітко організованим, керованим і результативним процесом [5].

У посібниках з практичної іміджології, як правило, пропонуються певні моделі послідовності дій з формування іміджу, які багато в чому збігаються між собою. Так, А. А. Калюжний [3] називає наступні кроки у формуванні іміджу вчителя:

- визначення вимог аудиторії;
- визначення сильних та слабких сторін об'єкта;
- формування образу і підведення характеристик під вимоги аудиторії;
- переклад необхідних характеристик об'єкта в вербальну, візуальну форми.

На нашу думку, по-перше, ця модель не пристосована для використання студентами через відсутність у них знань про імідж та механізми його формування; запропонована модель передбачає обізнаність суб'єкта в галузі іміджології. По-друге, ми не можемо погодитися з автором моделі, що формування іміджу вчителя має починатися з визначення вимог аудиторії. На нашу думку, на відміну від іміджу політика або іншої публічної особи, професійний імідж вчителя не повинен залежати лише від вимог та очікувань аудиторії, на які можуть впливати стереотипи, що не відповідають вимогам про-

фесійної діяльності. Навпаки, професійний імідж вчителя повинен стати одним з факторів виховання учнів, тому, ми вважаємо, основою побудови професійного іміджу мають бути вимоги до особистості вчителя та його професійної діяльності.

При створенні професійного іміджу майбутнього вчителя технологій потрібно реальний імідж максимально наблизити або поєднати з ідеальним. Формування професійного іміджу майбутнього вчителя технологій проходить в декілька етапів:

- інформаційний етап, який включає ознайомлення студентів з основами іміджології та іміджмейкінгу,

- автогностичний етап, протягом якого студенти пізнають власний внутрішній світ, вивчають власні психологічні характеристики, здійснюють самооцінку власного іміджу,

- стратегічний етап, на якому студенти розробляють для себе ідеальний професійний імідж та планують шляхи його досягнення,

- діяльнісний етап, протягом якого відбувається робота з формування професійного іміджу майбутніх вчителів у цілісному педагогічному процесі ВНЗ,

- випробувальний етап, де результати роботи над створенням професійного іміджу перевіряються протягом педагогічної практики студентів,

- рефлексивний етап, на якому студенти аналізують відповідність створеного іміджу ідеальному, здійснюють аналіз своїх досягнень або невдач щодо досягнення стратегічних цілей.

Теоретичне дослідження закономірностей формування професійного іміджу майбутніх вчителів технологій, вікових особливостей студентів та специфіки фахової підготовки майбутніх вчителів технологій зумовило вибір педагогічних засобів, які склали основу реалізації розроблених теоретико-методологічних засад формування професійного іміджу майбутніх вчителів технологій.

Ефективність системи роботи з формування позитивного професійного іміджу майбутніх вчителів технологій може бути забезпечена за умови реалізації принципів, які відображають закономірності формування професійного іміджу майбутніх вчителів технологій.

Принцип первинності ціннісних орієнтацій втілюється через формування моральних цінностей особистості при одночасному ознайомленні студентів з основами іміджології, компонентами професійного іміджу, з особливим акцентом на таких його складових як Я-концепція та професійна спрямованість, а також шляхом застосування діалогового стилю спілкування між викладачами та студентами.

Відповідно до *принципу гармонійності* студенти вивчають структурні компоненти професійного іміджу, проводять самодіагностику з метою самопізнання та повинні усвідомити, що всі складники іміджу мають відповідати цілісному образу та не суперечити один одному; імідж має відображати внутрішній світ особистості або сприйматися гармонійно.

Реалізація *принципу природовідповідності іміджу* стає можливою завдяки усвідомленню студентами важливості щирості професійного іміджу та ретельному самопізнанню студентів з метою найбільш точного відображення внутрішнього світу у своєму професійному іміджі, а також педагогічній взаємодії між викладачами та студентами на засадах індивідуального та особистісного підходів.

Втілення *принципу акцентування індивідуальності носія іміджу* через ретельне самоспостереження, самоаналіз та усвідомлення студентами своїх найбільш цінних характеристик та опору на них при побудові власного професійного іміджу.

Принцип внутрішньої свободи особистості реалізовується через створення творчого середовища, залучення студентів до творчої діяльності, заохочення креативності та ініціативи студентів в навчальній та позанавчальній діяльності, забезпечення диференційованого підходу шляхом виховання у студентів відповідальності, рішучості, толерантності і т.д.

Задля реалізації *принципу опори на саморозвиток особистості* студенти мають усвідомити свою відповідальність за побудову власного іміджу та необхідність внутрішньої роботи над собою. Крім того викладачі поступово зменшують ступень безпосереднього та опосередкованого впливу на особистість студента та надають можливості та свободу самореалізації у відповідності зі здібностями та схильностями кожного студента у навчальній, позанавчальній та науково-дослідній діяльності, а також переміщують фокус уваги з негативних на позитивні характеристики та результати діяльності студента, аби створити атмосферу довіри та викликати прагнення студентів самореалізуватися та самовдосконалюватися.

У відповідності з *принципом безперервної підтримки позитивного іміджу* у студентів формують потребу у постійному професійному зростанні та розвивають рефлексивні уміння та навички. Майбутні вчителі мають усвідомити необхідність приведення іміджу у відповідність із змінами у свідомості, світогляді, ціннісних орієнтаціях, знаннях і т.п.

Розглянемо кожен етап докладніше. Вважаємо за необхідне наголосити, що чіткого розмежування етапів немає, оскільки формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій – це цілісний процес, який тільки умовно можливо розділити на етапи для зручності розуміння та використання у педагогічній практиці.

Реалізація розробленої технології полягає у проведенні комплексу навчально-виховних заходів (спецкурс, лекції, консультації, бесіди, семінари, семінари-тренінги, диспути, ділові ігри, брейн-ринги, конкурси, педагогічні турніри, тощо).

Мета *інформаційного* етапу технології – ознайомлення студентів з теоретичними основами іміджології, із сутністю основних понять іміджології, усвідомлення студентами основних закономірностей та освоєння базових технік іміджмейкінгу, а також формування мотивації майбутніх вчителів технологій щодо створення власного професійного іміджу.

Автогностичний етап (греч. *autognosis*, від *autos* – сам та *gnosis* – знання) – це етап самопізнання, протягом якого студенти пізнають власний внутрішній світ, вивчають власні психологічні характеристики, здійснюють самооцінку свого іміджу.

Мета автогностичного етапу – допомогти студентам максимально пізнати свій внутрішній світ, з'ясувати свої переваги та недоліки, сильні та слабкі сторони, сформуванати адекватну самооцінку. Результатом його є створення власного об'єктивного психологічного портрету, а також з'ясування реального особистісного іміджу.

Задачі автогностичного етапу:

- проаналізувавши свою зовнішність у відповідності з вимогами до габітарного компоненту професійного іміджу вчителя технологій, з'ясувати переваги та недоліки свого зовнішнього вигляду;

- за допомогою психологічних методик краще пізнати власний внутрішній світ;

- сформуванати уявлення про власну Я-концепцію, її якість;

- з'ясувати рівень свого творчого потенціалу;

- встановити рівень професійної спрямованості на педагогічну діяльність;

– з'ясувати рівень розвитку комунікативних схильностей та мовленнєвих умінь.

Професійний імідж на цьому етапі точно оцінити неможливо, оскільки у студентів, які тільки почали навчатися в педагогічному університеті, він ще не сформований, або може бути сформований стихійно та лише частково.

Протягом автогностичного етапу студенти проходять психологічне тестування, використовуючи рекомендовані викладачем психодіагностичні методики та оцінюють власний імідж за наступними критеріями:

- відповідність габітарного іміджу вимогам;
- сформованість іміджевої компетентності;
- сформованість Я-концепції;
- наявність професійної спрямованості;
- рівень сформованості мовленнєвих та комунікативних умінь;
- рівень творчого потенціалу.

На цьому етапі важливо підкреслити студентам, що для самодіагностики та самопізнання потрібно використовувати лише спеціальні психодіагностичні методики, розроблені фахівцями, щоб створити об'єктивну картину.

Умови ефективності роботи на автогностичному етапі:

1. Застосування комплексу тестових методик для більш повної картини.

2. Неупередженість самих студентів, готовність прийняти неочікувані результати щодо своєї зовнішності та особистості.

3. Бажання студентів з'ясувати власний психологічний портрет якнайточніше.

4. Використання перевірених професійних психологічних методик.

5. Ретельна фіксація результатів самопізнання.

Стратегічний етап передбачає планування роботи зі самовдосконалення з метою створення позитивного професійного іміджу. Студенти розробляють для себе ідеальний професійний імідж, з'ясовують розбіжності між реальним та ідеальним іміджем та планують шляхи його досягнення.

Мета стратегічного етапу – розробити індивідуальний план конкретних дій та заходів з побудови власного професійного іміджу.

Задачі:

- визначити ті індивідуальні характеристики, які мають стати основою професійного іміджу (власні сильні характеристики, які є релевантними в аспекті майбутньої професійної діяльності);
- створити образ «ідеального Я», який буде метою роботи зі створення професійного іміджу;
- визначити розбіжності між «реальним Я», визначеним на попередньому етапі, та «ідеальним Я»;
- встановити шляхи подолання визначених розбіжностей;
- намітити конкретні дії з удосконалення власного іміджу згідно з встановленими критеріями;
- встановити терміни виконання кожного кроку зі створення професійного іміджу.

Стратегічний етап передбачає складання плану дій зі створення свого професійного іміджу. Він включає певний набір та послідовність дій:

- 1) створення ідеального образу для себе;
- 2) аналіз розбіжностей між ідеальним образом та реальним;
- 3) визначення компонентів іміджу, які потребують вдосконалення;
- 4) визначення шляхів їх корекції та вдосконалення;
- 5) розробка плану конкретних дій з наближення реального іміджу до ідеального професійного іміджу.

Умови ефективності роботи на стратегічному етапі.

1. Для точного визначення розбіжностей між реальним та ідеальним образом студент повинен мати адекватну самооцінку. У разі, якщо самооцінка завищена або занижена, куратор або викладач, який працює з групою, має допомогти студенту знайти ті зони, які потребують втручання та удосконалення.

2. Для створення образу «ідеального Я» студент має знати специфіку та вимоги до професійної діяльності вчителя технологій.

3. Знання механізмів та закономірностей формування професійного іміджу.

Перші три етапи охоплює спецкурс «Імідж сучасного вчителя технологій», призначений для студентів технологічного факультету денної та заочної форм навчання за напрямками підготовки: «Технологічна освіта».

Діяльнісний етап, протягом якого відбувається робота з формування професійного іміджу майбутніх вчителів у цілісному педагогічному процесі ВНЗ, є найтривалішим.

Мета діяльнісного етапу – сформувати професійний імідж студентів.

Задачі:

- сприяти приведенню зовнішності кожного студента у відповідність із вимогами до габітарного компонента професійного іміджу вчителя технологій;
- допомогти кожному студенту оволодіти іміджевою компетентністю;
- сформувати Я-концепцію кожного студента, яка характеризується ясністю, та відповідає вимогам майбутньої професійної діяльності;
- підсилити професійну спрямованість студентів;
- створити умови для розвитку творчих здібностей студентів та прояву їхнього творчого потенціалу;
- сформувати уміння комунікативної та мовленнєвої поведінки студентів, які відповідають вимогам їхньої професійної діяльності.

Умови ефективності роботи на діяльнісному етапі.

1. Забезпечення індивідуального підходу до кожного студента щодо формування їхнього професійного іміджу.

2. Створення сприятливої атмосфери для виявлення індивідуальності кожного студента.

3. Створення атмосфери, сприятливої для прояву творчого потенціалу кожної особистості.

4. Урахування природних особливостей, темпераменту, зовнішності, характеру, умов виховання особистості, схильностей, здібностей і т.п. в роботі з удосконалення необхідних якостей для побудови професійного іміджу.

5. Залучення кожного студента до практичних дій зі створення власного професійного іміджу для набуття досвіду відповідної діяльності як компонента іміджевої компетентності.

6. Критична самооцінка рівня сформованості компонентів власного іміджу у поєднанні з прагненням його удосконалити.

Оскільки до складу професійного іміджу майбутнього вчителя технологій входять компоненти, які легко змінити (зовнішність) і такі, над якими потрібно працювати тривалий час (професійні та особистісні якості), а також такі, що досить складно піддаються контролю та виправленню (голос, хода, жести), діяльнісний етап триває досить довгий час, а точніше протягом усього навчання у педагогічному університеті після вивчення спецкурсу «Імідж сучасного вчителя технологій» до педагогічної практики, коли з'являється можливість перевірити створений професійний імідж.

Послідовність дій на діяльній етапі може бути різною, але вона має включати:

- роботу над зовнішніми;
- роботу над формуванням Я-концепції;
- роботу над вдосконаленням мовленнєвих умінь;
- роботу над вдосконаленням комунікативної поведінки;

- розвиток творчого потенціалу особистості;
- засвоєння розробленого для себе образу;
- вживання в образ;
- апробація образу у штучно створених ситуаціях.

Засобами формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій протягом діяльній етапу є:

- зміст навчального матеріалу;
- методи та форми навчання та виховання;
- міжособистісні відносини в групі;
- стиль спілкування викладачів зі студентами;
- освітнє середовище вищого навчального закладу.

Процес формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій передбачає цілеспрямовану роботу на кожному курсі, починаючи з першого, оскільки професійний імідж виробляється поступово, особливо беручи до уваги його розгалужену структуру. Робота над створенням професійного іміджу продовжується в межах дисциплін «Вступ до спеціальності», «Педагогіка», «Психологія», «Історія педагогіки», «Теорія і методика технологічної освіти». Під час вивчення курсу історії педагогіки студенти продовжують формувати свій образ ідеального вчителя за допомогою вивчення спадщини видатних педагогів, порівнювати уявлення про модель вчителя у різні історичні періоди, а також аналізують образи видатних педагогів та їхні складові.

Я-концепція – це ядро професійного іміджу майбутнього вчителя технологій. Формування Я-концепції відбувається протягом всього навчання студента в університеті, цей процес потребує декількох років. Воно відбувається завдяки поглибленню знань, набуттю нового досвіду у нових для себе видах діяльності, розвитку вмінь самопізнання, самоаналізу тощо, що спричиняє зміни у ставленні до себе. Аби процес формування Я-концепції майбутнього вчителя був ефективним, студент має відчувати відповідальність за власний професійний розвиток та перебувати в позиції суб'єкта цього процесу, самостійно визначати для себе цілі та шляхи свого професійного розвитку та обирати засоби самовдосконалення.

Протягом діяльній етапу відбувається попередня побудова образу із подальшою його самооцінкою та взаємооцінкою. На основі його апробації кожен студент визначає для себе необхідність коригування або відшліфовування.

Протягом діяльній етапу можливості випробувати попередньо створений імідж надаються під

час вивчення дисциплін професійно-педагогічної і практичної підготовки, коли студентам пропонується провести частину лекції або практичного заняття. Таким чином, спробувавши себе у ролі викладача, студент може оцінити комфортність своїх почуттів у своєму образі та ті аспекти іміджу, які потребують корекції [1; 2].

Протягом **випробувального** етапу результати роботи над створенням професійного іміджу перевіряються під час педагогічної практики студентів. Мета випробувального етапу – випробувати на практиці сформований професійний імідж у роботі з безпосередніми реципієнтами іміджу, тобто під час педагогічної практики в школі. На випробувальному етапі відбувається вживання у створений образ та перевірка його ефективності.

Задачі:

- під час педагогічної практики студентів в школі поставити однією з задач випробування власного професійного іміджу в роботі зі школярами;

- під час педагогічної практики приділити увагу тим характеристикам особистості та професійної діяльності, які відповідають критеріям сформованості професійного іміджу вчителя технологій;

- наприкінці педагогічної практики провести опитування школярів щодо професійного іміджу практиканта, який склався в їхній свідомості (у відповідності з розробленою анкетною).

Рефлексивний етап націлений на самоаналіз кожним студентом відповідності створеного іміджу ідеальному, а також аналіз своїх досягнень або невдач щодо виконання стратегічних цілей.

На рефлексивному етапі студент самостійно або за допомогою спеціально розробленої анкети аналізує своє відчуття гармонійності свого професійного іміджу. Критерієм його суб'єктивної гармонійності є сприймання образу як невід'ємної частини своєї особистості, комфортність професійної діяльності в даному образі. Якщо є дискомфорт у відчутті, студент вносить зміни до тієї частини професійного іміджу, яка, на його думку, потребує корекції.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, зазначимо, що формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій – це керований процес, ефективність якого можна значно підвищити шляхом застосування педагогічної технології, що гармонійно імплементується у педагогічний процес педагогічного університету. Вона має декілька взаємопов'язаних етапів, що відображають логіку створення іміджу та враховують закономірності його формування. Подальшої розробки потребують питання підтримки позитивного професійного іміджу вчителів технологій у процесі їхньої професійної діяльності.

Список літератури:

1. Бондаренко В. І. Використання групових технологій у формуванні професійного іміджу майбутнього вчителя технологій в умовах кредитно-модульної системи / В. І. Бондаренко // Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Теоретичний та науково-методичний часопис «Вища освіта України». – 2013. – Т. 1. – (додаток 1). – С. 224-227.
2. Бондаренко В. І. Формування іміджу майбутнього вчителя у процесі вивчення педагогічних дисциплін в класичному університеті / В. І. Бондаренко // Проблеми освіти: Науковий зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОНМС України, – К., 2013. – Випуск 75. – С. 231-235.
3. Калужный А. А. Социально-психологические основы имиджа учителя: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: спец. 19.00.05 / А. А. Калужный; Ярославский гос. ун-т им. П. Г. Демидова. – Ярославль: 2007. – 50 с.
4. Качалова Л. П. Воспитание педагогического имиджа будущего учителя: теория и технология: [моногр.] / Л. П. Качалова. – Шадринск: «ШГПИ», 2008. – 302 с.
5. Кикоть В. Я., Столяренко А. М. Юридическая педагогика / Учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности 021100 «Юриспруденция». – М.: Изд-во «ЮНИТИ-ДАНА», 2004. – 895 с.

Бондаренко В.И.

Донбасский государственный педагогический университет

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ИМИДЖА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация

В статье описана педагогическую технологию формирования профессионального имиджа будущих учителей технологий в педагогическом университете, названы принципы, на которых она основывается, представлены этапы технологии (информационный, автогностический, стратегический, деятельностный, испытательный и рефлексивный) и условия эффективности работы на каждом этапе.

Ключевые слова: профессиональный имидж, будущий учитель технологий, педагогическая технология, формирование профессионального имиджа, педагогический университет.

Bondarenko V.I.

Donbas State Pedagogical University

PEDAGOGICAL TECHNOLOGY OF CREATING FUTURE TECHNOLOGY TEACHERS' PROFESSIONAL IMAGE

Summary

The article describes a pedagogical technology of creating future technology teachers' professional image at pedagogical university, the principles on which it is based, stages of the technology (information, autognostic, strategic, activity, test and reflexive) and conditions of the effectiveness at each stage.

Keywords: professional image, future technology teacher, pedagogical technology, creating a professional image, pedagogical university.

УДК 37.015.31: [377.3:664]

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Вдовенко О.І.

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

Стаття присвячена питанням розвитку творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників харчової промисловості. В статті висвітлено поняття творчості, творчих здібностей. Розглянуто структуру творчих здібностей. Розкрито сутність та умови формування творчих здібностей учнів під час виробничого навчання. Запропоновані різноманітні методи творчої діяльності, які сприяють формуванню творчих здібностей.

Ключові слова: творчість, творчі здібності, творчий потенціал, творче мислення, творчі можливості.

Постановка проблеми. В умовах інтенсивного розвитку науки, техніки, виробничих технологій, збільшення обсягів наукової інформації принципово змінюється мета та завдання загальної освіти.

Питання розвитку творчої особистості набуває особливої ваги в умовах зміцнення та вдосконалення української державності, що зумовлює необхідність підвищення інтелектуального та культурного потенціалу суспільства та вдосконалення всіх ланок навчально-виховного процесу.

В умовах динамічного розвитку промисловості та сфери обслуговування конкурентоспроможність кваліфікованих робітників забезпечується не лише високим рівнем знань технологічних процесів і вмінням виконувати виробничі операції, а й творчими здібностями.

Здатність до творчості є однією з найбільш важливих умов для успішного самовираження особистості її всебічної самореалізації та адаптації в сучасному світі.

Щоб знайти належне місце у суспільстві, майбутній кваліфікований робітник харчової промисловості повинен:

– гнучко адаптуватися у змінних життєвих ситуаціях, самостійно набувати необхідні знання, вміти застосовувати їх на практиці для розв'язання різних проблем з метою знаходження «свого місця» протягом усього життя;

– самостійно критично мислити, вміти побачити труднощі, які виникають у реальному світі, і відшукати шляхи їх раціонального подолання; чітко усвідомлювати, де і яким чином знання, якими він володіє, можуть бути використані в навколишній дійсності; бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити;

– грамотно працювати з інформацією (вміти збирати необхідні для дослідження певної задачі факти, аналізувати їх, висувати гіпотези щодо розв'язання проблем, робити необхідні узагальнення, зіставлення з аналогічними або альтернативними варіантами, встановлювати статистичні закономірності, формулювати аргументовані висновки і на їх основі виявляти й розв'язувати нові проблеми);

– бути готовим до конструювання й оформлення власних інноваційних ідей у вибраній професійній сфері;